

ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ІНВЕСТИЦІЙНИМ БАНКОМ В АГРОПРОДОВОЛЬЧОМУ СЕКТОРІ

Б. О. Аврамчук, аспірант *

Висвітлено можливості, які відкриваються для розвитку агропродовольчого сектору в Україні, зокрема, за допомогою запропонованої підтримки Європейського Інвестиційного Банку. Описано умови та вимоги для надання кредитів або інвестування в галузь агропромислового комплексу.

Агропродовольчий сектор, кредитування, інвестування, сільське господарство, малий та середній бізнес.

Європейський Інвестиційний Банк (далі – Банк) – це банк Європейського Союзу, який очолюють представники країн-членів ЄС та який представляє їхні інтереси [1].

На сучасному етапі, після радикальних змін в українському суспільстві, в країні постала проблема фінансового забезпечення майже всіх галузей виробництва, у тому числі агропромислового комплексу. Європейський Інвестиційний Банк, на основі багаторічного досвіду співпраці з різними країнами, пропонує співробітництво і з Україною.

Банк забезпечує таку допомогу:

1. Активізація бізнес-середовища:
  - підтримка на рівні фірм (дозволи, договори);
  - ринки збуту (ціна, торгівля, оподаткування).
2. Підтримка агропромислового виробництва та ринкової інфраструктури:
  - сільськогосподарська інфраструктура й техніка;
  - обробка та транспортування.
3. Розвиток сільських територій:
  - соціальна інфраструктура;
  - дрібне виробництво і забезпечення прав на землю.

Європейський Інвестиційний Банк розділяє свої можливості у двох секторах: приватному та державному [2].

У приватному секторі Банк може забезпечити, по-перше, оновлення технологій (виробництво, обробка), а по-друге, підвищення ефективності створення продукту (товарів, послуг): дослідження, розробка дизайну продукту, виробництво, маркетинг, збут, післяпродажне обслуговування [1].

Щодо державного сектору, то тут Банк пропонує ширшу підтримку, а саме:

---

* Науковий керівник – доктор економічних наук А. Г. Мартин

- а) ринкова інфраструктура (внутрішні, зовнішні зв'язки);
- б) сільська інфраструктура (соціальні, економічні показники) [2].

На думку автора, підтримка Банку може бути одним зі шляхів виходу з кризової ситуації для агропродовольчого сектору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами розвитку агропромислового комплексу в Україні займалися такі вчені, як Л. Дейнеко, Е. Шелудько. Також щодо природокористування та розвитку природоохоронних заходів, крім вище згаданих вчених, цю галузь досліджували О. Стефанків та О. Максимович. Проблеми кредитного забезпечення підприємств аграрної сфери досліджують багато вчених-аграріїв. Вагомий внесок у дослідження та розв'язання зазначених проблем зробили П. Т. Саблук, М. Я. Дем'яненко, В. М. Алексійчук, С. А. Буковинський, О. Д. Василик, І. М. Брюховецький, А. І. Даниленко, В. К. Збарський, В. М. Заяць, В. В. Зіновчук, П. А. Лайко, І. О. Лютий, В. Я. Мессель-Веселяк, В. П. Рябоконт, С. С. Осадець, Г. М. Підлісецький, А. М. Піддєрьогін, В. Г. Андрійчук, І. Г. Кириленко та інші вчені.

Вчені-економісти дослідили основну частину теоретичних, методологічних та прикладних аспектів проблеми забезпечення сільськогосподарських товаровиробників банківськими фінансовими ресурсами. Проте проблема фінансового забезпечення майже всіх галузей виробництва, у тому числі агропромислового комплексу, досі залишається актуальною та продовжує загострюватися. Незважаючи на наявність ґрунтовних досліджень, дане питання є важливим, таким, яке потребує постійної уваги та вдосконалення.

Мета дослідження – висвітлення можливостей, які пропонує Європейський Інвестиційний Банк для країн-партнерів ЄС у сфері сільського господарства та агропромислового комплексу; розробка пропозицій щодо перспектив для покращення та оновлення обсягів виробництва в Україні за допомогою фінансування з боку Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Європейський Інвестиційний Банк пропонує допомогу, у тому числі фінансову, для розвитку різних галузей виробництва у країнах-партнерах ЄС та країнах, що не входять до числа членів Європейського Союзу [1]. Головні напрями діяльності Банку – фінансування, технічна підтримка, підтримка розвитку нововведень та «ноу-хау» [2].

Фінансування проводиться у таких напрямках:

- прямі кредити для державного та приватного сектору;
- кредити для комерційних банків за посередництвом;
- кредити для малого та середнього бізнесу.

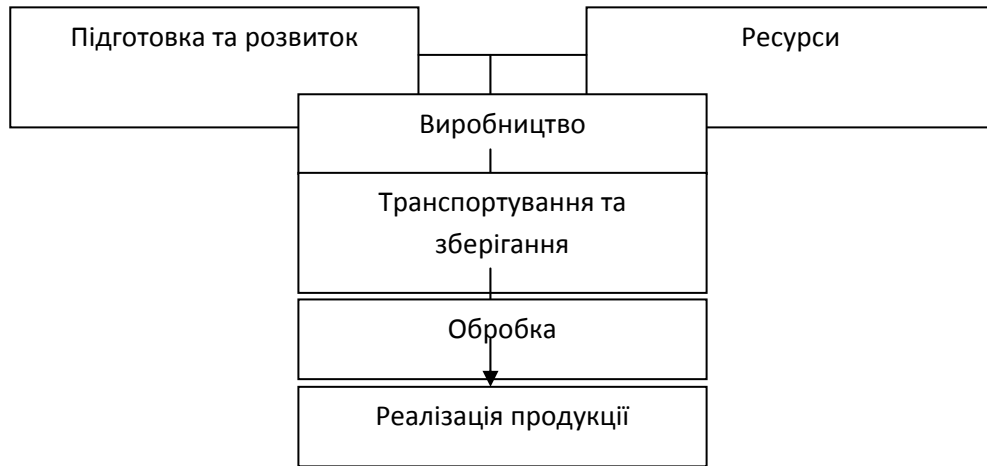
Технічна допомога:

- для державного сектору в плануванні, впровадженні та моніторингу;
- для державного і приватних секторів у галузі навколишнього середовища та соціальних стандартів;
- для банків-посередників під час оцінювання ризику в агропродовольчому секторі.

Розвиток «ноу-хау»:

– запозичення кращих практик виробництва з Європейського Союзу до інших країн.

Власне підтримка та інвестування Банку може відбуватися на всіх етапах агропромислового виробництва за такою схемою:

Етапи агропромислового виробництва [2]

Підтримка Банку відбувається у таких форматах:

- а) кредитування проектів;
- б) фінансова підтримка фондів;
- в) гарантійні схеми;
- г) кредити для комерційних банків або малого бізнесу;
- д) цільові кредити для уряду;
- е) технічна допомога [2].

Особливу увагу варто приділити земельним ресурсам. У цій сфері Європейський Інвестиційний Банк керується такими міркуваннями:

- банк не фінансує купівлю-продаж сільськогосподарських земель;
- визнає важливість консолідації земель та інвестування у землю для економіки;
- повинен мати місце аналіз відповідних земельних відносин із технічної, фінансової та економічної точки зору для надання кредитів;
- має бути проведена соціальна та екологічна оцінка об'єкта кредитування;
- проблеми, що стосуються можливого негативного соціального впливу можуть бути вирішені за допомогою фінансових контрактів.

Натомість потенційними сферами інвестуванням Банком можуть бути:

1. Інвестування в державному секторі:

- сільські дороги та комунальне господарство;
- іригаційні та дренажні системи;
- лісове господарство й туризм.

2. Фінансова допомога приватному сектору:

- пряме кредитування великих корпорацій, або ж через банки для малого та середнього бізнесу;
- доступні запаси для покращення й оновлення процесу виробництва та обробки для дрібного господарства (зберігання, логістика, потужність переробки).

3. Підтримка:

- підготовка проектів і техніко-економічних обґрунтувань;
- фінансового потенціалу позичальників і банків;
- стандартизація та безпека продукції, наближення до норм ЄС

[2].

Європейський Інвестиційний Банк пропонує такий процес подачі заявки на інвестування:

1. Запит, що має бути зроблений урядом країн-партнерів для:

- кредитування та інвестиції державного сектору;
- кредитування через комерційні банки для малого та середнього бізнесу.

2. Проекти, мають бути представлені безпосередньо великими корпораціями.

3. Оцінка майбутніх інвестицій, що включає:

- технічну, фінансову, економічну оцінку;
- соціальну та екологічну оцінку.

4. Розробка проектно-специфічних умов, наприклад:

- умови навколишнього середовища для проектів розвитку сільських територій та інфраструктури;
- соціальні гарантії для інвестицій у великі землеволодіння;
- критерієм для комерційних банків та малого й середнього бізнесу є фінансування як дочірній (непрямий) проект [2].

Очевидно, що Європейський Інвестиційний Банк має неодноразовий досвід міжнародної співпраці з країнами Східного партнерства. Наприклад, у Молдові у 2014 році було проведено інвестування у розвиток багаторічних насаджень, основними показниками якого є:

а) надання кредиту в розмірі 120 млн євро;

б) кредитування за посередництвом уряду для малого та середнього бізнесу;

в) підтримка орієнтації виробництва, переробки, транспортування та покращення виробництва;

г) забезпечення технічної допомоги та зміцнення потенціалу [3].

Загалом Банк надав 1,3 млрд євро прямих кредитів з 2009 до 2013 року для країн, що не є членами Євросоюзу, з яких:

68 % – для сільського, водного та лісового господарства;

16 % – для видобування, переробки та застосування альтернативних джерел енергії;

13 % – для агропромислового комплексу;

3 % – для екологічного відновлення та консервації земельних ресурсів [3].

Щодо непрямого кредитування, то за той самий період Європейський Інвестиційний Банк витратив 1,1 млрд євро, з яких:

65 % – для агропромислового комплексу;

20 % – для транспортування та логістичних цілей;

15 % – для сільського, водного та лісового господарства [3].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Оскільки Україна є членом Східного Європейського Партнерства, для неї відкриваються можливості тісної співпраці з ЄС. Однією з таких можливостей є підтримка України Європейським Інвестиційним Банком у сфері аграрного виробництва та сільського господарства, що повинно мати велике значення для нашої держави як аграрної країни.

Банк пропонує різні види підтримки як для уряду, так і для приватного сектору, тобто великих корпорацій, комерційних банків, малого та середнього бізнесу. Допомога включає в себе не тільки фінансові позики, але й технічну підтримку та контроль західних європейських експертів.

На етапі значних змін в країні підтримка такого характеру має закласти фундамент для розвитку власного українського сільськогосподарського виробництва високої якості, яке може бути конкурентоспроможним на міжнародному ринку.

Список літератури

1. *EIB at a glance* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eib.org/about/index.htm>

2. Jahn H. (2014), *EIB Agri-food Sector Activities in Eastern Partnership Countries*, 3rd meeting of Agricultural and Rural Development Panel, Brussels.

3. *Project Financed* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eib.org/projects/loans/index.htm>

Освещены возможности, открывающиеся для развития агропродовольственного сектора в Украине, в частности, с помощью предложенной поддержки Европейского Инвестиционного Банка. Описаны условия и требования для предоставления кредитов или инвестирования в отрасль агропромышленного комплекса.

Агропродовольственный сектор, кредитование, инвестирование, сельское хозяйство, малый и средний бизнес.

There are showed the possibilities that open up for development of agro-food sector in Ukraine, in particular, using offered by the European Investment Bank. Described the terms and conditions for loans or investments in the sector of agriculture.

Agri-food sector, lending, investment, agriculture, small and medium enterprises.